

Sygn. akt: XI Ns 2312/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu XI Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Jolanta Sikorska
-----------------	----------------------

Protokolant:	St. Sekr. Sąd. Mirosława Prusaczyk
--------------	------------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2018 r. w Toruniu na rozprawie sprawy z wniosku A. M. (1) z udziałem P. M. (1) o podział majątku wspólnego

postanawia:

I. ustalić, że spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...), znajdujące się w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w T., dla którego nie została założona księga wieczysta, w konsekwencji surogacji stanowi majątek osobisty wnioskodawczynie A. M. (1);

II. ustalić, że uczestnik P. M. (1) poczynił nakład ze swego majątku osobistego na majątek osobisty wnioskodawczynie A. M. (1) w wysokości 5.000,- zł (pięć tysięcy zł);

III. ustalić, że strony poczyniły nakład z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki A. M. (1) w wysokości 28.000,- zł (dwudziestu ośmiu tysięcy zł);

IV. zasądzić od wnioskodawczynie A. M. (1) na rzecz uczestnika P. M. (1) kwotę **29.000,- zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy zł)** tytułem rozliczenia nakładów pomiędzy majątkami osobistymi stron a ich majątkiem wspólnym, płatne w terminie sześciu miesięcy od daty prawomocności orzeczenia, z ustawowymi odsetkami do dnia zapłaty na wypadek opóźnienia w płatności;

V. ustalić, że każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt XI Ns 2312/12

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie A. M. (1) wystąpiła do tutejszego Sądu z żądaniem podziału majątku wspólnego powstałego w czasie trwania związku małżeńskiego

z uczestnikiem postępowania P. M. (1). Wskazała, że całość wspólnego majątku stanowi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), o powierzchni 42,50m², położonego w T., przy ul. (...). Wartość prawa określiła na kwotę 140.000 zł. W związku z tym, że mieszkanie zostało kupione za pieniądze pochodzące z jej majątku osobistego, wniosła o dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie jej na wyłączną własność mieszkania, bez obowiązku spłat i dopłat na rzecz uczestnika. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że środki na zakup nieruchomości

objętej wnioskiem, do nabycia której doszło w dniu 11 marca 2013r., pochodziły ze sprzedaży udziału wnioskodawczyni w innej nieruchomości – w K. oraz z darowizn dokonanych przez braci A. A. (1) i K. M. (1).

Uczestnik postępowania w piśmie z dnia 14 listopada 2016 (k.29) oraz na rozprawie

w dniu 16 lutego 2017r. (k.33) przyznał, że pieniądze na mieszkanie pochodziły ze sprzedaży domu w K., jednakże zarówno dom w K. przed sprzedażą, jak i mieszkanie w T. po nabyciu, wymagały kapitalnych remontów, koszty których, w obu wypadkach, pokrywane były ze środków pochodzących z bieżących dochodów obojga małżonków.

Pismem z dnia 28 lutego 2017r. (k.35) pełnomocnik wnioskodawczyni oświadczył, że żadne nakłady z majątku wspólnego nie były ponoszone na nieruchomość położoną w K.. W piśmie z dnia 1 września 2017r. (k.86) wskazał natomiast, że A. M. (1) domaga się rozliczenia rat pożyczki w Banku (...) spłaconych po 28 grudnia 2015r.

Na rozprawie w dniu 7 listopada 2017r. sama wnioskodawczyni oświadczyła,

że jedynym składnikiem dorobku, o rozliczenie którego wnosi, jest lokal Przy K., kupiony 13 marca 2013r., za 155.000 zł. Oświadczyła wówczas, że w grudniu 2015r. – to jest do czasu ustania wspólności małżeńskiej, wszystkie pożyczki zaciągnięte w związku

z remontami były już spłacone (k.173).

Uczestnik P. M. (1) ostatecznie oświadczył, że godzi się na przyznanie mieszkania wnioskodawczyni jednak z należyтым rozliczeniem majątku bo jak to ujął : „przez 15 lat utrzymywał rodzinę” (rozprawa z 16. II. 2017).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 10 sierpnia 1991A. i P. M. (2) zawarli związek małżeński (dowód : wyrok rozwodowy k. 9 – 10).

B. M. (ojciec A. M. (1)) oraz jego dwa synowie A. i K. byli właścicielami odpowiednio w 1/2 i po 1/4 części zabudowanej nieruchomości o pow. 05 ha położonej w K., dla której Sąd Rejonowy w Chełmnie prowadzi księgę wieczystą numer (...). Spadek po B. M. nabyły jego dzieci : synowie A. i K. oraz córka A. M. (1) po 1/3 części. Tym samym współwłaścicielami nieruchomości w K. stali się : A. M. (2) w 5/ 12 części, K. M. (1) w 5/12 części oraz A. M. (1) w 2/12 części. Aktem notarialnym z 14 czerwca 2012 A. M. (2) darował swojej siostrze A. swój udział w nieruchomości, w konsekwencji czego nieruchomość stała się współwłasnością A. M. (1) w 7/12 części i jej brata K. w 5 / 12 części (dowód : kopia aktu notarialnego k. 13 – 16).

A. i P. M. (2) w trakcie trwania związku małżeńskiego przeprowadzili remont zabudowań położonych na terenie nieruchomości w K.. Wymieniono m.in. okna, położono nowe gładzie, pomalowano ściany, wymieniony został również piec grzewczy. Na ten cel A. M. (1) zaciągała pożyczki u pracodawcy, które w całości zostały spłacone (potrącone) z jej bieżących wynagrodzeń za pracę przed datą ustania wspólności tj. przed 28 grudnia 2015. Przeprowadzony remont podniósł wartość rynkową nieruchomości o 10.000,- zł (dowód : przesłuchanie wnioskodawczyni z 7. XI. 2017 – 0:00 – 31:03 i prot. skr. 173, przesłuchanie uczestnika z tej samej daty 31:03 – 1:04:49 i prot. skr. K. 173 – 174 oraz zgodne oświadczenia stron z tej rozprawy k. 174)

K. M. (1) jest osobą częściowo ubezwłasnowolnioną. W sprawie III Ns 122/12 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Chełmnie A. M. (1) otrzymała zgodę na zawarcie w imieniu brata umowy sprzedaży jego udziału w wysokości 5/ 12 części w nieruchomości położonej w K.. Aktem notarialnym z 26 lutego 2013 A. M. (1) i jej brat K. sprzedali nieruchomość położoną w K. za cenę 157.000,- zł. Kwotę 112.000,- zł kupujący zapłacili przed zawarciem aktu, zaś 45.000,- zł zobowiązali się zapłacić do 5 marca 2013 (dowód : kopia aktu notarialnego k. 17 – 22, kopia oświadczenia K. M. (2) k. 23).

K. M. (1) darował siostrze przypadającą na jego rzecz część ceny sprzedaży nieruchomości w K. w zamian za opiekę nad nim – jest częściowo ubezwłasnowolniony (dowód : zeznania wnioskodawczyni z 7. XI. 2027 – 0:00 – 31:03 i prot. skr. k. 172 – bezsporne).

W dniu 11 marca 2013 małżonkowie nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...) za cenę 155.000 zł. Pieniądze na zakup mieszkania pochodziły ze sprzedaży nieruchomości w K.. Kwota 150.000 zł została przelana bezpośrednio z rachunku bankowego A. M. (1) (dowód: polecenie przelewu k. 12, zeznanie uczestnika z 16. II. 2017 – 00:53 – 14:55 oraz prot. skr. k. 33, zaświadczenie spółdzielni k. 11).

Mieszkanie położone w T. przy ul. (...) także zostało przez małżonków wyremontowane. Uczestnik postępowania przeznaczył na ten cel kwotę 5.000 zł, pochodzącą z kredytu (rok – linii), który zaciągnął w A. Banku. Na datę ustania wspólności zobowiązanie nie było spłacone. P. M. (1) zaciągnął w A. Banku kolejny kredyt, tym razem w wysokości 8.000,- zł, po to aby spłacić nim m. in kwotę 5.000,- zł którą wydatkowano na remont mieszkania. Kredyt opiewający na 8.000,- zł został przez P. M. (1) spłacony po ustaniu wspólności majątkowej stron, tj. po 28. XII. 2015. A. M. (1) przeznaczyła na remont mieszkania przy ul. (...) kwotę 18.000zł pochodzącą z kredytu w Banku (...). Kredyt w Banku (...) został spłacony przed 28. XII. 2015 (dowód : zeznania P. M. (1) z 16. II. 2017 – 0:53 – 14:55 oraz prot. skr. k. 33 i zeznania z 7. XI. 2017 – 31:03 – 51:19 i prot. skr. k. 173, zeznania A. M. (1) z 16. II. 2016 – 14:55 – 27:34 i prot. skr. k. 33v oraz zeznania z 7. XI. 2017 – 0:00 – 31:03 i prot. skr. k. 173, wniosek k. 58)

Sąd zważył co następuje:

Ustalony powyżej stan faktyczny zasadniczo nie był przedmiotem sporu w sprawie. Strony były zgodne co do faktu, że lokal mieszkalny winien przypaść wnioskodawczyni. Spór dotyczył jedynie tego czy uczestnik winien otrzymać jakąkolwiek spłatę z tytułu rozliczenia zgromadzonego dorobku oraz nakładów pomiędzy majątkiem wspólnym stron a ich majątkami osobistymi. Uczestnik przyznał, że mieszkanie położone przy ul. (...) zostało zakupione za środki pochodzące ze sprzedaży nieruchomości w K., co przesądzało o przynależności wskazanego prawa do lokalu do majątku osobistego wnioskodawczyni (surogacja – art. 33 pkt 10 krio). Strony finalnie zgodziły się, że nakład czyniony na nieruchomość w K. (majątek osobisty wnioskodawczyni) podniósł jej wartość rynkową o 10.000,- zł (co zaktualizowało konieczność rozliczenia na korzyść uczestnika kwoty 5. 000,- zł jako nakładu z majątku wspólnego na jej osobisty). Brak było natomiast zgody stron na temat rozmiaru nakładu na lokal Przy K. (majątek osobisty wnioskodawczyni).

Ustalenia faktyczne poczynione zostały w sprawie w oparciu o dowody z dokumentów przedstawionych przez strony postępowania, których prawdziwość i autentyczność nie budziła wątpliwości i nie była przez strony kwestionowana. Szczególnie istotne znaczenie okazały się mieć załączone do akt sprawy akty notarialne oraz zaświadczenia ze Spółdzielni Mieszkaniowej, a także umowy kredytów i wyciągi z rachunków bankowych, dzięki którym możliwe było zweryfikowanie twierdzeń uczestników postępowania.

Wnioskodawczyni A. M. (1) zaprzeczała rozmiarowi remontów w K. wskazywanemu przez uczestnika, jednakże wobec zgodnych ustaleń stron na temat wpływu tego remontu na wartość rynkową nieruchomości (10.000,- zł), sprzeczności te straciły na znaczeniu. Na marginesie : takiej wersji przeczył także zapis w akcie notarialnym zapisu o potrzebie przeprowadzenia gruntownego remontu, którego wymagał budynek (k.19). Sąd nie znalazł racjonalnych powodów, aby dać wiarę zeznaniom wnioskodawczyni, gdy twierdziła ona, że środki na spłatę pożyczki w Banku (...)

(18.000,- zł) oraz pożyczki od pracodawcy w kwocie 10.000 pochodziły ze sprzedaży nieruchomości w K.. Jak wynika z dokumentów w dniu 5 marca 2013 A. M. (1) otrzymała resztę pieniędzy za nieruchomość w K. (razem 157.000,-0 zł) a już 11 marca (...) przelała 150.000,0 zł (przelew k 12) na konto sprzedawcy lokalu położonego przy ul. (...). Na rozprawie w dniu 7. XI. 2017 zeznała, że zakup mieszkania została sfinansowany z jej spadku po rodzicach i darowizny brata. Nie jest zatem możliwym aby jednocześnie z kwoty 157.000,- zł poza lokalem za 150.000,- zł (pozostaje różnica tylko 2.000,- zł) spłacić jeszcze co najmniej 28.000,- zł (pożyczka w Banku (...) i pożyczki u pracodawcy). W pozostałym zakresie wnioskodawczyni była wiarygodna (rozprawa z 7. XI. 2017 – 0:00 – 31:03 i prot skr. k. 172 –

173). Wskazała, że pożyczka na kwotę 18.000,- z zaciągnięta przez nią w Banku (...) na remont mieszkania położonego przy ul. (...) została spłacona przed ustaniem wspólności, co potwierdza pismo k. 58. Przyznała także, że na remont K. uczestnik zaciągnął kredyt w A. Banku (płacił wykonawcom tymi pieniędzmi – k. 173), którego ona nigdy nie spłacała. Z wyjaśnień uczestnika wynikało natomiast, że kredyt ten (rok – linia) został spłacony po ustaniu wspólności majątkowej stron.

Sąd ocenił jako wiarygodne zeznania uczestnika P. M. (1) (rozprawa z 7. XI. 2017 – 31:03 – 51:19 i prot skr. k. 173 – 174), w których przyznał on, że pieniądze na zakup mieszkania przy ul. (...) pochodziły ze sprzedaży domu w K. (surogacja). Jego zeznania odpowiadały sekwencji dat, w których dochodziło do sprzedaży nieruchomości, a następnie nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego w T.. Wnioskodawczyni przyznała, że debet zaciągnięty przez byłego męża w celu finansowania remontu lokalu przy ul. (...) został przez niego spłacony dopiero po ustaniu wspólności.

W zakresie rozważań prawnych zauważać należy że z chwilą zawarcia związku małżeńskiego, między małżonkami powstaje z mocy ustawy wspólność majątkowa. Oznacza to, iż co do zasady, wszelkie przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności przez oboje małżonków lub przez jednego z nich wchodzi do ich majątku wspólnego.

W szczególności do majątku wspólnego wchodzi pobrane wynagrodzenia za pracę, dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków, dochody z ich majątku wspólnego, dochody z majątku osobistego każdego z małżonków. Majątek osobisty każdego

z małżonków, pomiędzy którymi istnieje wspólność ustawowa majątkowa obejmuje przedmioty majątkowe nabyte przez tego małżonka przed powstaniem wspólności ustawowej, przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba, że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił, przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego oraz inne przedmioty majątkowe wymienione w art. 33 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zasada jest, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym, chyba, że w umowie majątkowej małżeńskiej postanowią inaczej

(art. 43 §1 k.r.i o.).

W postępowaniu o podział majątku wspólnego Sąd dokonuje nie tylko podziału majątku, ale również rozstrzyga o wzajemnych roszczeniach majątkowych. Sąd orzeka

o zwrocie wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek odrębny

i z majątku odrębnego na majątek wspólny w trakcie trwania wspólności oraz nakładów poczynionych przez strony po ustaniu wspólności ustawowej. Istotnym rozstrzygnięciem Sądu jest również stwierdzenie, czy dany przedmiot należy do majątku wspólnego, jaką jego wartość należy przyjąć na potrzeby postępowania o podział majątku dorobkowego oraz w jaki sposób zadysponować tym składnikiem majątkowym. Sąd ustalając skład majątku dorobkowego w pewnym zakresie działa z urzędu - nie jest w tej mierze związany wnioskiem składanym przez wnioskodawcę. Na majątek ten składa się w zasadzie wszystko to, co zostało przez małżonków wypracowane podczas trwania małżeństwa.

W zakresie wydatków i nakładów, czynionych przez byłych małżonków na poczet ich majątku wspólnego, ustawodawca wprowadza dwoistą regulację prawną. Po pierwsze wskazać należy na regulację art. 45 k.r.o., który w aktualnym brzmieniu stanowi,

iż każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków

i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności (§ 1). Zwrotu dokonuje się przy podziale majątku wspólnego, jednakże sąd może nakazać wcześniejszy zwrot, jeżeli wymaga tego dobro rodziny (§ 2). Zastosowanie cytowanego przepisu wymaga zatem wykazania, że jeden

z małżonków w trakcie trwania wspólności majątkowej poczynił nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny lub odwrotnie albo też dług jednego tylko z małżonków został spłacony z majątku wspólnego.

Z drugiej strony w postępowaniu o podział majątku wspólnego, poza rozliczeniem nakładów i wydatków poczynionych z majątku odrębnego na majątek wspólny i z majątku wspólnego na majątek odrębny w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej następuje także rozliczenie nakładów i wydatków dokonanych przez każde z byłych małżonków w okresie od ustania wspólności do chwili podziału majątku wspólnego. Sąd

w postępowaniu działowym dokonuje więc m.in. rozliczeń z tytułu długów obciążających majątek wspólny i spłaconych w okresie między ustaniem wspólności a dokonaniem podziału majątku dorobkowego (orzeczenie SN z dnia 9.09.1976 r., III CRN 83/76, OSPiKA 1977/9/157 i orzeczenie SN z dnia 19.12.1977 r. III CZP 85/77 OSNCP 1978/5/90). Jednocześnie wskazać trzeba, że do żądań z okresu po ustaniu wspólności nie ma już zastosowania art. 45 k.r. i o., który reguluje zwrot nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny małżonków, a zatem zwrot nakładów czynionych w trakcie trwania wspólności majątkowej. Do rozliczeń między małżonkami z tytułu wydatków i nakładów dokonanych przez jedno z nich w czasie od chwili ustania wspólności do chwili podziału majątku wspólnego – zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 42 k.r. i o. – zastosowanie znajdują przepisy kodeksu cywilnego o współwłasności w częściach ułamkowych, w tym przede wszystkim art. 207 zd. 2 k.c. Rozliczenie z tego tytułu następuje co prawda w postępowaniu o podział majątku wspólnego, jednakże procesową podstawę tego rozliczenia stanowią przepisy art. 686 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., a nie art. 567 § 1 k.p.c.

W myśl art. 567 § 3 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku. Z kolei zgodnie z art. 688 k.p.c. do dziale spadku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności, a w szczególności art. 618 § 2 i 3.

Zgodnie z art. 33 pkt 10 kro do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej. Przepis ten wyraża tzw. zasadę surogacji. W oparciu o powołany przepis sąd ustalił w pkt I postanowienia, że spółdzielcze własnościowe prawa do lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) przysługują wnioskodawczyni – jest składnikiem jej majątku osobistego, gdyż zostało ono nabyte ze środków pochodzących z jej majątku osobistego. Wobec takich ustaleń bezprzedmiotowym było rozważanie komu przyznać prawo do tego lokalu.

W punktach II i III orzeczenia sąd rozstrzygnął o nakładach w oparciu o przepis art. 45 par. 1 krio.

I tak w pkt II ustalono, że uczestnik poczynił nakład w wysokości 5.000,- zł ze swego majątku osobistego na majątek osobisty wnioskodawczyni w postaci jej nieruchomości położonej przy ul. (...). Było to konsekwencją ustalenia, że debet zaciągnięty na cele remontu lokalu jeszcze w trakcie trwania wspólności, uczestnik spłacił kolejnym kredytem (debetem) spłaconym już po ustaniu tej wspólności. Sam rozmiar zaangażowania środków finansowych z tego źródła w remont lokalu nie był przedmiotem sporu. Skoro był to nakład z jego majątku osobistego na jej majątek osobisty, uczestnikowi należy się zwrot całej wymienionej sumy 5.000,- zł.

W pkt III orzeczono o nakładach z majątku wspólnego stron na majątek osobisty wnioskodawczyni. Złożyły się na niego : 10.000,- zł, o które wartość nieruchomości w K. wzrosła na skutek remontów przeprowadzonych w trakcie związku stron oraz 18.000,- zł pożyczki zaciągniętej przez wnioskodawczynię w Banku (...) w trakcie trwania związku i spłaconej przed jego ustaniem. Łączna kwota nakładu to 28.000 zł. Ponieważ jest to nakład z majątku wspólnego stron na majątek osobisty wnioskodawczyni, uczestnikowi winien otrzymać z tego tytułu zwrot połowy wartości owego nakładu czyli 14.000 zł.

Suma kwot 5.000,- zł i 14.000,- zł to 19.000,- zł. (a nie 29.000,- zł). W punkcie IV postanowienia wkradł się niestety oczywisty błąd rachunkowy, polegający na zasądzeniu od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwoty 29.000 zł, zamiast 19.000. Sąd błędnie określił kwotę należną uczestnikowi, lecz intencja sądu jasno wynika z punktów drugiego i trzeciego postanowienia : uczestnikowi należy się zwrot całości nakładu opisanego w punkcie 2 postanowienia, oraz połowy wartości nakładów wskazanych w punkcie 3 postanowienia ($28.000 : 2 = 14.000$ zł) zaś kwota 14.000 zł plus 5.000 zł daje razem 19.000 zł.

Termin 6 miesięcy do zapłaty 19.000 zł od dnia uprawomocnienia się orzeczenia,

w ocenie Sądu jest wystarczającym dla wnioskodawczyni, by ta zgromadziła potrzebne środki do spłaty uczestnika, bądź pozyskała je ze źródeł pochodzących z kredytu.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520 §1 kpc.